

PGS.TS. ĐÀO DUY QUÁT
(Chủ biên)

Đổi mới và phát triển
PHÊ BÌNH VĂN HỌC,
NGHỆ THUẬT VIỆT NAM
HIỆN NAY

(SÁCH THAM KHẢO)

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

**Đổi mới và phát triển
PHÊ BÌNH VĂN HỌC,
NGHỆ THUẬT VIỆT NAM
HIỆN NAY**

**Biên mục trên xuất bản phẩm
của Thư viện Quốc gia Việt Nam**

**Đổi mới và phát triển phê bình văn học, nghệ thuật Việt
Nam hiện nay. - H. : Chính trị Quốc gia, 2015. - 216tr. ; 21cm**

Thư mục: tr. 205-213

**1. Phê bình văn học 2. Phê bình nghệ thuật 3. Đổi mới
4. Phát triển 5. Việt Nam**

895.92209 - dc23

CTL0004p-CIP

Mã số: $\frac{32(V)2}{CTQG-2015}$

PGS.TS. ĐÀO DUY QUÁT
(Chủ biên)

**Đổi mới và phát triển
PHÊ BÌNH VĂN HỌC,
NGHỆ THUẬT VIỆT NAM
HIỆN NAY**

(SÁCH THAM KHẢO)

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA - SỰ THẬT
Hà Nội - 2015

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Phê bình văn học, nghệ thuật là một bộ môn khoa học đóng vai trò quan trọng đối với sự phát triển của đời sống văn học, nghệ thuật qua các thời kỳ.

Lịch sử phê bình văn học, nghệ thuật Việt Nam cũng chứng minh, môi trường kinh tế, văn hóa đô thị tác động mạnh mẽ đến sự ra đời và phát triển của phê bình. Trong hai cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp và đế quốc Mỹ, phê bình văn học, nghệ thuật đã chịu ảnh hưởng trực tiếp từ hoàn cảnh “bất thường” của chiến tranh và hoàn thành tốt chức năng của mình là đồng hành, hướng dẫn sáng tác trong hoàn cảnh đặc thù. Từ sau năm 1975 và đặc biệt là sau năm 1986, cả nước thực hiện sự nghiệp đổi mới toàn diện theo định hướng xã hội chủ nghĩa, đẩy mạnh công nghiệp hóa - hiện đại hóa, hội nhập quốc tế, hoàn cảnh kinh tế, chính trị, xã hội đã thay đổi toàn diện, sâu sắc. Phê bình văn học, nghệ thuật đã có sự đổi mới mạnh mẽ cả bề rộng lẫn chiều sâu. Khi sự giao lưu văn hóa diễn ra ngày càng mạnh mẽ, sự tiếp xúc với các lý thuyết phê bình thế giới ngày càng phong phú và đa dạng, quan niệm sáng tạo của người sáng tác, thị hiếu thẩm mỹ của công chúng thay đổi, phê bình đã phát triển theo hướng đa dạng để bắt kịp thực tiễn. Nhiều lý thuyết phê bình trên thế giới đã được du nhập và tác động vào đời sống văn nghệ ở Việt Nam trong khoảng hai thập niên vừa qua cho thấy sự ảnh hưởng của bối cảnh chính trị, văn hóa, xã hội đối với phê bình. Bước vào thế kỷ XXI, nền kinh tế tri thức với sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ thông tin đã

đưa phê bình văn nghệ bước vào giai đoạn mới. Với sự đa dạng hóa các phương tiện tiếp nhận, bản thân phê bình cũng phải tự điều chỉnh để thực hiện vai trò và chức năng của mình. Phê bình báo chí, truyền thông “lên ngôi” và lấn át các loại hình phê bình khác.

Đứng trước bối cảnh đó, các loại hình phê bình phải tự điều chỉnh để phát huy mặt mạnh của mình và khẳng định vị trí trong nền phê bình văn nghệ hiện đại. Mặt khác, cần phải gia tăng tính chuyên nghiệp cho các loại hình phê bình, nhất là đối với phê bình báo chí, truyền thông. Nhưng trong thực tế hiện nay, lực lượng phê bình các chuyên ngành nghệ thuật khác nhau phân bố không đồng đều về số lượng và chất lượng, tính chuyên nghiệp của những người viết phê bình văn học, nghệ thuật cũng không đồng đều,... đã ảnh hưởng không nhỏ đến chất lượng và sự phát triển của phê bình văn học, nghệ thuật ở Việt Nam.

Để giúp bạn đọc, các cán bộ lãnh đạo, quản lý, nhà nghiên cứu, nhà phê bình có cái nhìn tổng quát về tình hình phê bình văn học, nghệ thuật ở Việt Nam hiện nay, những nguyên nhân và bài học kinh nghiệm của các thành tựu cũng như những yếu kém, khuyết điểm... của công tác này, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia - Sự thật xuất bản cuốn sách *Đổi mới và phát triển phê bình văn học, nghệ thuật Việt Nam hiện nay* do PGS.TS. Đào Duy Quát chủ biên. Cuốn sách được chia làm ba chương:

Chương 1: Phê bình và những yếu tố ảnh hưởng đến phê bình văn học, nghệ thuật hiện nay;

Chương 2: Phê bình văn học, nghệ thuật hiện nay - thực trạng và nguyên nhân;

Chương 3: Dự báo tình hình và những giải pháp nhằm tiếp tục đổi mới, phát triển phê bình văn học, nghệ thuật hiện nay.

Xin giới thiệu cuốn sách cùng bạn đọc.

Tháng 7 năm 2015

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA - SỰ THẬT

MỞ ĐẦU

Văn học, nghệ thuật là lĩnh vực rất quan trọng, đặc biệt tinh tế của văn hóa, là nhu cầu thiết yếu thể hiện khát vọng chân, thiện, mỹ của con người, là một trong những động lực to lớn, trực tiếp góp phần xây dựng nền tảng tinh thần của xã hội và sự phát triển toàn diện của con người. Phê bình văn học, nghệ thuật là một bộ phận hữu cơ giữ vị trí quan trọng trong đời sống văn học, nghệ thuật của một dân tộc, một thời kỳ lịch sử. Phê bình văn học, nghệ thuật là sự đánh giá, thẩm định, lý giải, phán đoán các tác phẩm, sự kiện, hiện tượng, tác giả văn học, nghệ thuật cùng thời; đánh giá, thẩm định sự tiếp nhận của bạn đọc; dự báo xu hướng vận động của văn học, nghệ thuật đương đại. Phê bình là một bộ phận cấu thành của văn học, nghệ thuật, đồng hành với văn học, nghệ thuật, có quan hệ qua lại với sáng tác, khuynh hướng sáng tác của các tác giả cũng như cả thời kỳ văn học, nghệ thuật; đồng thời là cầu nối giữa văn nghệ sĩ và công chúng. Nhận thức được vai trò, vị trí hết sức quan trọng của phê bình trong đời sống văn học, nghệ thuật, Nghị quyết số 23-NQ/TW ngày 16-6-2008 của Bộ Chính trị (khóa X) đã dành sự quan tâm đặc biệt đối với lĩnh vực này. Nghị quyết đã thẳng

thần chỉ ra: “Hoạt động phê bình văn học, nghệ thuật có biểu hiện tụt hậu so với yêu cầu, thực hiện chưa tốt chức năng hướng dẫn, điều chỉnh và đồng hành với sáng tác. Chất lượng khoa học và tính chuyên nghiệp của phê bình bị xem nhẹ; xuất hiện lối phê bình cảm tính, thiếu một hệ thống tiêu chí tin cậy để đánh giá tác giả và tác phẩm, văn hóa phê bình bị hạ thấp”¹. Để phân tích, đánh giá tình hình phê bình, tìm ra nguyên nhân và bài học kinh nghiệm của thành tựu cũng như yếu kém, khuyết điểm, đề xuất những kiến nghị, các giải pháp đồng bộ, khả thi nhằm nâng cao chất lượng phê bình văn học, nghệ thuật trong thời kỳ đổi mới, đặc biệt là sau khi ban hành Nghị quyết số 23-NQ/TW của Bộ Chính trị khóa X (năm 2008) đến nay, từ kết quả nghiên cứu của Đề tài khoa học cấp Bộ: *Một số giải pháp chủ yếu nâng cao chất lượng, hiệu quả phê bình văn học, nghệ thuật theo tinh thần Nghị quyết số 23-NQ/TW của Bộ Chính trị (khóa X)*, của tập thể tác giả Đề tài khoa học này². Chủ nhiệm đề tài đã hoàn thiện và phát triển thành cuốn sách *Đổi mới và phát triển phê bình văn học, nghệ thuật Việt Nam hiện nay*.

1. Nghị quyết số 23-NQ/TW ngày 16-6-2008 của Bộ Chính trị (khóa X) về tiếp tục xây dựng và phát triển văn học, nghệ thuật trong thời kỳ mới.

2. Đề tài khoa học: *Một số giải pháp chủ yếu nâng cao chất lượng, hiệu quả phê bình văn học, nghệ thuật theo tinh thần Nghị quyết số 23-NQ/TW của Bộ Chính trị (khóa X)*. Chủ nhiệm Đề tài: PGS.TS. Đào Duy Quát; các thành viên tham gia: PGS.TS. Vũ Duy Thông, GS.TS. Đinh Xuân Dũng, PGS.TS. Nguyễn Ngọc Thiện, PGS.TS. Ngô Văn Giá; ThS. Đinh Văn Thuần.